

נקודה למחשבה

מחשבה אקטואלית
מפרשת השבוע

פרשת וארא

כֵּן תִּהְיֶה
מִקְבָּלִים עֲלֵיכֶם,
שִׁיחֵיז מִקְלָלִים אֶתְכֶם,
שִׁיחֵיז מִסְקָלִים אֶתְכֶם כְּאֲבָנִים
(שמות רבה, ז, ג).

אתם תבואו לטובתם, אתם תקריבו את חייכם כדי להיטיב לעם ישראל. אבל יבני, סרבנים הם! לכל אחד תהיה דעה משלו. אם היא לא תתקבל הם עלולים להרגיז אתכם, לקלל אתכם ואפילו לזרוק עליכם אבנים. אבל כך היא ההנהגה היהודית. לא מתעלמת מהקושי של האדם הבודד. לא מתרחקת מהצורך של האיש היחיד להביע את עצמו ולבטא את דעתו.

חשוב להדגיש. אין הצדקה להתנהגות לא נאותה. בני ישראל מצווים לשמוע בקול ה' ובקול עבדיו הנביאים. אבל בד בבד, הדרישה ממנהיגי העם היא להכיל את הזעם והקושי. להיות מוכנים לאתגר שכרוך בהנהגת העם ולהמשיך, למרות הכל, להוביל את כולם. בנחישות – וברגישות.

אתם תנהיגו, אתם תובילו את העם בדרך הנכונה, אבל אל תתעלמו מהכאב של הבודדים. 'להנהיגם בנחת ולסבול אותם'.

זה לא רק בתוך העם. האיזון שאמור לעמוד בפני המנהיג ממשוך גם ביחס אל פרעה. במדרשי חז"ל מכורטות דוגמאות בהם למרות האמירות התקיפות שנאמרו לפרעה, המשיכו משה ואהרן לשמור על כבודו. למרות העונשים הכבדים והמכות הנוראות עליהם הם

עקרונות המהפכה

בפרשת השבוע אנו לומדים על תחילתה של המהפכה היהודית. עם של עבדים - בארץ שהתפרסמה בשליטה האבסולוטית שלה על נתיניה - קם ומבקש להשתחרר. שלח את עמי.

התבוננות בפרשה בה משה ואהרן נשלחים למשימה הגדולה תאפשר לנו ללקט תובנות ומחשבות על דרך-החיים. תובנות שידגישו את ההבדל בין מהפכה אנושית המונהגת בידי אדם לבין מערכת-אלוקית המנווטת על פי דבר ה'.

גם בדרך למהפכות-
עולם, סולם-הערכים
נשמר. גם כשהולכים
לחולל שינוי כלל עולמי
אסור לשכוח מי אנחנו
ואת מה אנחנו מייצגים

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל
אֶהֱרֹן וַיִּצְוֶם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְאֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
(שמות, ו, יג).

במילה הבודדה הזו, 'ויצווים', טמונים כמה מסרים משמעותיים וחשובים.

ויצווים אל בני ישראל: ציווה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם. ואל פרעה מלך מצרים: ציווה עליו לחלוק לו כבוד בדבריהם (רש"י).

לא מעט מהפכות עולמיות יצאו לדרך עם חזון מעורר השראה של תיקון-עולם. לא מעט אנשים היו חדורים ברצון להפוך את העולם למקום טוב יותר. אבל בדרך, מיליוני בודדים נהרגו, נשחטו ונטבחו. במסע אל הגשמת החלום נעלמה דמותו של היחיד. רצונותיו של האדם הבודד, האינדיבידואל, נרמסו תחת מגפי המהפכה.

לא כך המהפכה היהודית. רגע לפני שיוצאים לדרך מדגיש בפניהם הקדוש-ברוך-הוא את הקושי שעתידי לעמוד בפניהם: אמר להם הקב"ה: בְּנֵי סִרְכָּנִים הֵם, רְגֻזִים הֵם, טְרַחֲנִים הֵם. על מנת

לכרוא-אלוהים ופשע היה להטיל ספק
באלוהותו... משה ש ל נ ו היה אדם, נשאר אדם
ולעולם לא יהיה כי אם אדם. (רבי שמשון רפאל הירש).

טמון כאן מסר כפול. מחד, כל מנהיגו היו בני
אדם.

אך איך צמחו ונהיו בני-אדם אלו להיות מי שהם?
הרי ודאי שלא כל אדם יכול בבוקר אחד להפוך לנביא. מה
יחד את בני-האדם הללו?

גם לשם כך עלינו להכיר את השושלת המפוארת
של משה ואהרן. לדעת את השורש ממנו נבטו מנהיגי
ישראל. משה, המנהיג הגדול, לא צמח משום-מקום. הוא
היה משה - בן עמרם. הוא היה נכד של לוי. נין של יעקב.
בן נין של יצחק. לא בכדי חכמים לומדים מתיאור השושלת
של משה ואהרן את העובדה שאדם שנושא אישה יבדוק
גם באחיה. אנשים לא צומחים סתם-כך. הרקע
המשפחתי הוא מרכיב בסיסי בדמותו של מנהיג. החינוך
והערכים אותם סופג הילד בבית הוריו הם אלו שמכשירים
אותו להיות איש רב-פעלים בבגרותו.

הצמיחה האישית של משה ואהרן הגיעה כתוצאה
משנים של עמל וטיפוח שקדמו להם. הבניה העצמית
שלהם התאפשרה בזכות השורשים העמוקים מכוחם הם
גדלו.

ביום דיבר ה' אל משה בארץ מצרים, ביום בו
המהפכה היהודית יוצאת לדרך, חשוב כל כך להדגיש את
העקרונות המנחים. גם בדרך הארוכה, אסור לשכוח את
הערכים. יחד עם הדבקות במטרה חובה לשמר את אמות
המידה המוסריות ואת דרך החשיבה היהודית.

כי רק כך, רק בדרך זו, גדלים 'בני-אדם' למנהיגים.
בהצלחה!

בישרו לפרעה, הם המשיכו לחלוק לו כבוד בדבריהם, כפי
שהם צוו כבר בהתחלה.

השמירה על האיזון, היכולת לראות את המטרה
באופן ברור ובד בבד לשמור על הרגישות בדרך, מהווה
עיקר יסודי בהנהגה היהודית. גם בדרך למהפכות-עולם,
סולם-הערכים נשמר. גם כשהולכים לחולל שינוי כלל
עולמי אסור לשכוח מי אנחנו ואת מה אנחנו מייצגים.

מיד אחרי הפסוק הפותח את הפרשה, זה
שהזכרנו, התורה עושה אתנחתא קצרה. איננו שומעים
מיד את דברי הציווי של אלוקים למשה ולאהרן אלא אנו
חוזרים לתיאור היסטורי של השושלת והמשפחה
המורחבת של שני האחים המנהיגים: **אֵלֶּה רְאִשֵׁי בֵּית
אַבְתָּם (שם, יד).**

מתוך שהזכיר משה ואהרן הפסיק העניין באלה
ראשי בית אבותם ללמדנו היאך נולדו משה ואהרן ובמי
נתיחסו (רש"י).

מדוע? מדוע עוד לפני שהתורה כותבת את הציווי
למשה ולאהרן היא מדגישה מי הם ומאין באו?

כבר בתחילת הדרך התורה מדגישה כי המנהיגים
הגדולים שעמדו לעם ישראל היו גם הם בני אדם. כמו
כולם.

...מעתה נודעה חשיבות יתירה לעריכת רשימה
מדויקת של ייחוסם וקרבתם, כדי להעיד בזאת לכל
הדורות כי רגיל ואנושי הוא טבע ברייתם.

...הלא ידוע לנו על יהודי אחד מדור מאוחר יותר
שתעודות ייחסו לא נמצאה בידו והואיל ולא נמצאה -
ויען כי הביא להם לבני האדם מעט ניצוצות-אור שאך
שאלם ממושה האיש - הפך בעיני הגויים

אתר 'נקודה למחשבה • הגות ומחשבה יהודית' | רוצים להעיר? להאיר?
מוזמנים לפנות בטלפון: 054-849-6992 | nekudalemachshava.co.il

מעוניינים לקבל 'נקודה למחשבה' בכל שבוע למייל? כתבו לכתובת moshe.oppen@gmail.com